

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 18.4.2017
COM(2017) 173 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o přezkumu cílů využití OEEZ,
o možnosti stanovení samostatných cílů pro OEEZ, která mají být připravena k
opětovnému použití,
a
o přezkumu metody výpočtu dosažení cílů využití podle čl. 11 odst. 6 směrnice
2012/19/EU o OEEZ

1. Úvod

Směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních¹ („směrnice o OEEZ“), kterou byla přepracována dřívější směrnice 2002/96/ES („stará směrnice o OEEZ“), vstoupila v platnost v srpnu 2012 a do 14. února 2014 měla být členskými státy převedena do vnitrostátního práva.

Směrnice o OEEZ stanoví pravidla nakládání s OEEZ, jejichž účelem je přispívat k udržitelné výrobě a spotřebě, především však k předcházení vzniku OEEZ a dále k podpoře jejich opětovného použití, recyklace a dalších forem využívání tohoto typu odpadů, ve snaze snížit množství odpadu určeného k odstranění a podílet se na účinném využívání zdrojů a opětovném získávání hodnotných druhotných surovin.

V této souvislosti zavádí směrnice o OEEZ v článku 11 a příloze V kombinované cíle pro přípravu k opětovnému použití, recyklaci a další využívání OEEZ a v čl. 11 odst. 2 stanoví metodiku výpočtu těchto cílů.

Touto zprávou se plní požadavky, které byly Komisi uloženy v čl. 11 odst. 6 směrnice o OEEZ:

1. znovu přezkoumat cíle využití podle části 3 přílohy V;
2. přezkoumat možnost stanovení samostatných cílů pro OEEZ, která mají být připravena k opětovnému použití;
3. znovu přezkoumat metodu výpočtu dosažení cílů využití podle čl. 11 odst. 2 s cílem provést analýzu proveditelnosti stanovení cílů na základě produktů a materiálů (výstupů), které jsou výsledkem využití, recyklace a přípravy k opětovnému použití.

Komise při přípravě této zprávy zadala zakázky nezávislým konzultantům, kteří posoudili příslušné statistické údaje, odbornou literaturu a technické informace, a provedla konzultace s hlavními zúčastněnými stranami (členské státy, odvětvová sdružení, rozšířená odpovědnost výrobce, systémy dodržování souladu, nevládní organizace a nezávislí odborníci)².

Účelem této zprávy je informovat Evropský parlament a Radu o tom, jak Komise výše uvedená témata vyhodnotila a jaké k nim přijala závěry.

¹ Úř. věst. L 197, 24.7.2012, s. 38.

² „Studie o cílech využití OEEZ, přípravě cílů pro opětovné využití a metodě výpočtu cílů využití“:

http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm .

2. PŘEZKOUMÁNÍ CÍLŮ VYUŽITÍ OEEZ

2.1. Cíl

Elektrická a elektronická zařízení (EEZ) spadající do rámce směrnice o OEEZ jsou v současné době rozdělena do deseti kategorií vymezených podle produktů a vyjmenovaných v přílohách I a II³. Od 15. srpna 2018 budou EEZ rozdělena do šesti kategorií vycházejících ze způsobu sběru a vyjmenovaných v přílohách III a IV⁴. Cíle využití, které mají výrobci splnit podle čl. 11 odst. 1, platí pro každou kategorii tak, jak je uvedeno v příloze V.

Vzhledem k tomu, že cíle recyklace a využití souvisejí s objemem a materiálním složením jednotlivých kategorií, může mít změna rozdělení do kategorií dopad na celkový objem a materiální složení nových kategorií. Hlavním důvodem pro přezkum cílů využití je proto potřeba zjistit, zda změna kategorií EEZ výrazně změnila úroveň ambicióznosti těchto cílů.

2.2. Posouzení týkající se přezkumu cílů využití OEEZ

Toto posouzení se zaměřilo na srovnání úrovně ambicióznosti cílů využití, které platily pro každou z deseti výše uvedených kategorií od 15. srpna 2015 do 14. srpna 2018 na základě části 2 přílohy V, a cílů využití, které budou platit pro každou z šesti výše uvedených kategorií od 15. srpna 2018 na základě části 3 přílohy V.

Studie dospěla k těmto hlavním závěrům:

- u velké většiny produktů nedojde v důsledku přechodu z deseti kategorií EEZ na šest ke změně absolutní hodnoty cílů recyklace a využití. Pokud k nějaké změně dojde, nebude významná. Několik málo produktů, které budou ovlivněny změnou cílů (např. profesní vybavení, lékařská zařízení, profesní zařízení pro monitorování a kontrolu), představuje jen malou část celkového objemu OEEZ, a proto bude dopad na celkové cíle recyklace a využití zanedbatelný.
- Změna kategorizace povede ke zvýšení objemu odpadu, který je třeba recyklovat, o 7 %, což znamená, že cíle recyklace platné od roku 2018 (na základě 6 kategorií) jsou ambicióznější než cíle platné od roku 2015 do roku 2018 (na základě 10 kategorií). Tento stav je žádoucí, protože cíle by se měly postupně zvyšovat a vyšší náročnost cílů z roku 2018 (6 kategorií) povede k mírnému zvýšení přínosů pro životní prostředí i hospodářství, protože zvýší množství využitého a recyklovaného materiálu.
- Rozdělení do šesti kategorií je mnohem bližší operacím na úrovni sběru a zpracování. Může proto také zvýšit konzistentnost ve vykazování údajů a omezit administrativní zátěž jak pro zařízení pro sběr a zpracování OEEZ, tak pro vnitrostátní orgány, které údaje konsolidují a kontrolují jejich soulad.

2.3. Závěr

Komise dospěla na základě provedeného posouzení k závěru, že neexistují důvody pro přezkum cílů využití u šesti nových kategorií EEZ uvedených v části 3 přílohy V, protože tyto cíle jsou zhruba stejně ambiciózní jako cíle stanovené pro současných deset kategorií EEZ podle části 2 přílohy V.

³ Jedná se o tyto kategorie: 1) velké spotřebiče pro domácnost, 2) malé spotřebiče pro domácnost, 3) zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení, 4) spotřební elektronika, 5) osvětlovací zařízení, 6) elektrické a elektronické nástroje, 7) hračky, vybavení pro volný čas a sporty, 8) zdravotnické prostředky, 9) přístroje pro monitorování a kontrolu, 10) výdejní automaty.

⁴ Jedná se o tyto kategorie: 1) zařízení pro tepelnou výměnu; 2) obrazovky, monitory a zařízení obsahující obrazovky o ploše větší než 100 cm²; 3) světelné zdroje; 4) velká zařízení (kterýkoli vnější rozměr větší než 50 cm); 5) malá zařízení (žádný vnější rozměr není větší než 50 cm); 6) malá zařízení informačních technologií a telekomunikační zařízení (žádný vnější rozměr není větší než 50 cm).

3. PŘEZKOUMÁNÍ MOŽNOSTI STANOVENÍ SAMOSTATNÝCH CÍLŮ PRO OEEZ, KTERÁ MAJÍ BÝT PŘIPRAVENA K OPĚTOVNÉMU POUŽITÍ

3.1. Cíl

Vhodnost stanovení samostatných cílů pro přípravu k opětovnému použití byla posouzena kompilací příslušných postupů používaných v členských státech, analýzou stimulů a překážek při přípravě k opětovnému použití a vyhodnocením toho, zda je na základě dostupných informací možné a proveditelné stanovit samostatné cíle pro OEEZ, která mají být připravena k opětovnému použití.

3.2. Posouzení možnosti stanovení samostatných cílů pro OEEZ, která mají být připravena k opětovnému použití

Z oznámení členských států Eurostatu vyplývá, že v roce 2012 bylo v EU opětovně požit / připraveno k opětovnému použití přibližně 70 000 OEEZ. Podávání samostatných údajů o opětovném použití / přípravě k opětovnému použití však pro členské státy není povinné, takže související údaje za rok 2012, které jsou uvedeny v tabulce níže, vykázalo jen patnáct členských států.

Tabulka: Množství OEEZ sebraných a opětovně využitých nebo připravených k opětovnému využití v roce 2012⁵

Členský stát	Sebraná OEEZ (v tunách)	OEEZ opětovně použitá / připravená k opětovnému použití (v tunách)	Opětovné použití / příprava na opětovné použití na základě sebraných OEEZ
Rakousko	77 402	1 248	2 %
Belgie	116 458	4 068	3 %
Bulharsko	38 431	292	1 %
Chorvatsko	16 187	0	0 %
Kypr	2 514	42	2 %
Česká republika	53 685	0	0 %
Dánsko	76 200	0	0 %
Estonsko	5 465	0	0 %
Finsko	52 972	557	1 %
Francie	470 556	9 568	2 %
Německo	690 711	11 845	2 %
Řecko	37 235	0	0 %
Maďarsko	44 262	0	0 %
Irsko	41 177	360	1 %
Itálie	497 378	-	-
Lotyšsko	4 694	37	1 %
Litva	14 259	0	0 %
Lucembursko	5 010	0	0 %

⁵ Zdroj: „Studie o cílech využití OEEZ, přípravě cílů pro opětovné využití a metodě výpočtu cílů využití:“

http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/events_weee_en.htm . (Zdroj údajů: Eurostat)

Malta	1 506	0	0 %
Nizozemsko	123 684	475	0 %
Polsko	175 295	791	0 %
Portugalsko	43 695	33	0 %
Členský stát	Sebraná OEEZ (v tunách)	OEEZ opětovně použitá / připravená k opětovnému použití (v tunách)	Opětovné použití / příprava na opětovné použití na základě sebraných OEEZ
Rumunsko	23 083	0	0 %
Slovensko	22 671	0	0 %
Slovinsko	9 430	30	0 %
Španělsko	157 994	351	0 %
Švédsko	168 612	0	0 %
Spojené království	503 611	41 630	8 %
CELKEM	3 474 177	71 327	2 %

S ohledem na vysoký počet členských států, které nevykázaly samostatně množství OEEZ, která byla opětovně použita nebo připravená k opětovnému použití, ale také s ohledem na nedostatečné upřesnění činností, které byly ve zprávách členských států považovány za opětovné použití nebo za přípravu na ně, nejsou tyto informace dostatečně reprezentativní. Dané údaje však postačují k přijetí závěru, že s výjimkou několika členských států nejsou opětovné použití a příprava k opětovnému použití na úrovni EU dobře rozvinuty. Studie zjistila, že mezi členskými státy existují velké rozdíly ve způsobu spotřeby použitých produktů, což ovlivňuje úroveň rozvoje odvětví. Proto je poněkud obtížné posoudit potenciál přípravy k opětovnému použití v celé EU.

V rámci studie byla vyhodnocena proveditelnost stanovení samostatného cíle pro přípravu k opětovnému použití. Vzhledem ke svým ekonomickým dopadům by příprava k opětovnému použití mohla z ekonomického hlediska vést k velkým úsporám a příjmům. Příprava k opětovnému použití má také pozitivní společenský dopad, protože přispívá k vytváření pracovních míst a poskytuje části obyvatel s nízkými příjmy možnost zakoupit levné domácí spotřebiče. Příprava k opětovnému použití může mít i dopady na životní prostředí, protože sníží potřebu výroby nových EEZ a zabrání vzniku odpadu. V tomto případě by se však měl brát ohled i na spotřebu energie, protože nová zařízení jsou většinou účinnější než opětovně použitá starší zařízení.

Na druhou stranu by pro stanovení samostatného cíle pro přípravu k opětovnému použití bylo nutné mít k dispozici kvalitní údaje o objemu OEEZ, která by mohla být v EU připravena k opětovnému použití, a o ekonomické proveditelnosti změny logistiky, aby se zajistilo, že potenciál opětovného použití OEEZ lze opravdu využít. Zejména v členských státech, kde je příprava k opětovnému využití málo rozvinutá, by si stanovení samostatného cíle vynutilo změny struktur pro sběr odpadu a zavedení postupů pro testování OEEZ při sběru a před jakýmkoli dalším transferem. Bylo by rovněž nutné zavést vhodný systém vykazování, aby se omezilo riziko několikanásobného započítání, protože jedno OEEZ by mohlo být před recyklací několikrát odvezeno do sběru a připraveno k opětovnému použití. V systému vykazování by se také muselo rozlišovat mezi skutečnými toky OEEZ připravených k

opětovnému použití a toky zařízení, která jsou opětovně použita, aniž představují odpad. Kromě toho by při zavedení samostatného cíle pro přípravu k opětovnému použití existovalo riziko, že výrobci EEZ nebudou k dosažení tohoto cíle přispívat rovnoměrně, protože poptávka pro použitých produktech není u všech kategorií EEZ stejná a v některých případech se liší dokonce i u různých značek téhož typu zařízení. Riziko nerovného přispívání k dosažení cíle existuje sice i u cíle kombinovaného, ten však poskytuje větší flexibilitu pro kompenzaci rozdílů v poptávce po použitých produktech mezi kategoriemi EEZ.

Lze tedy shrnout, že studie potvrdila, že zavedením samostatného cíle pro přípravu k opětovnému použití by vznikly další povinnosti pro hospodářské subjekty a členské státy (např. podávání zpráv, monitorování) a výrazně by se zvýšila administrativní zátěž. Kombinovaný cíl pro přípravu k využití a recyklaci platný od roku 2015 (části 2 a 3 přílohy V) členským státům umožňuje, aby o jeho dosažení usilovaly jak podporou recyklace, tak podporou přípravy k opětovnému použití. Je však pravděpodobné, že členské státy, které si stanoví vnitrostátní cíle pro přípravu OEEZ k opětovnému použití, budou aktivněji podporovat postupy vedoucí ke zvýšení přípravy k opětovnému použití, včetně podpory přístupu pracovníků z center opětovného použití k OEEZ, jak vyžaduje čl. 6 odst. 2 směrnice, a proto ve srovnání využití OEEZ na úrovni EU dosáhnou lepších výsledků.

3.3. Závěr

Na základě hlavních zjištění posouzení přijímá Komise závěr, že v této fázi není vhodné stanovit ve směrnici o OEEZ samostatné cíle pro OEEZ, která mají být připravena k opětovnému použití. Komise však bude podporovat výměnu informací mezi členskými státy, aby se vyzdvihly osvědčené postupy v členských státech, v nichž jsou na vnitrostátní či regionální úrovni nebo v rámci rozšířené odpovědnosti výrobců stanoveny cíle pro přípravu OEEZ k opětovnému využití.

4. PŘEZKUM METODY PRO VÝPOČET DOSAŽENÍ CÍLŮ VYUŽITÍ STANOVENÉ V ČL. 11 ODS. 2 SMĚRNICE 2012/19/EU O OEEZ

4.1. Cíl

V čl. 11 odst. 2 směrnice o OEEZ je vymezena metoda pro výpočet dosažení cílů využití jako podíl hmotnosti OEEZ, která vstupují do zařízení na využití nebo recyklaci či přípravu k opětovnému použití (přístup založený na vstupech), na hmotnosti všech OEEZ sebraných tříděným sběrem v každé kategorii, vyjádřený v procentech.

Přezkum této metody výpočtu byl zaměřen na to, zda je proveditelné a praktické stanovit cíle na základě produktů a materiálů, které jsou výsledkem procesů využití, recyklace a přípravy k opětovnému použití (přístup založený na výstupech).

4.2. Posouzení týkající se přezkumu metody pro výpočet dosažení cílů využití

Ve studii byly nejprve analyzovány údaje o výstupech na úrovni členských států, které jsou k dispozici z několika zdrojů informací⁶, včetně konzultace zúčastněných stran. Ukázalo se, že na úrovni členských států nejsou k dispozici téměř žádné údaje o materiálech (výstupech) vznikajících na základě využití, recyklace nebo přípravě k opětovnému využití („podíly výstupů“ nebo jinde uváděno jako „podíly materiálů“) a že existuje pouze omezená databáze,

⁶ Údaje Eurostatu, zprávy členských států o provádění rámcové směrnice o odpadech 2008/98/ES a směrnice o OEEZ, konzultace s vnitrostátními orgány.

zejména v případě, kdy se v rámci režimů rozšířené odpovědnosti výrobce používají nástroje pro vykazování vypracované na základě zvláštních technických specifikací⁷. Na základě tohoto zjištění byl přijat závěr, že pro členské státy je nejslibnějším přístupem ke sběru údajů souvisejících s výstupy další uplatňování požadavků stanovených v čl. 11 odst. 4 směrnice OEEZ tak, aby si výrobci nebo třetí strany jednající jejich jménem vedli i záznamy o údajích souvisejících s výstupy, a dále podpora nástrojů, které se použijí k harmonizaci těchto záznamů.

Pokud jde o otázku přínosů zavedení cílů souvisejících s výstupy pro životní prostředí, bylo ve studii uvedeno, že by zavedení takových cílů mohlo představovat motivaci ke zvýšení účinnosti recyklace prostřednictvím technických zlepšení. Ovšem vzhledem k tomu, že hodnotné materiály, které jsou v OEEZ přítomny ve významném množství, jsou již nyní téměř úplně recyklovány díky své ekonomické hodnotě, by celkové cíle související s výstupy měly na skutečné recyklační postupy jen omezený dopad. Ve studii bylo rovněž vedeno, že cíle založené na výstupech (nebo materiálech) nebudou mít velký vliv na sledování odstraňování znečišťujících látek z OEEZ, protože toto odstraňování běžně probíhá v prvních fázích recyklačního procesu, ještě před zpracováním odpadu. Z hlediska životního prostředí by proto mělo být prioritou selektivní zpracování odpadu v členských státech, včetně odstranění znečišťujících látek, jak již požadují článek 8 a příloha VII směrnice o OEEZ. Celkově lze konstatovat, že důsledné provádění, vynucování a sledování cílů sběru OEEZ má velký dopad na skutečné využití a recyklaci, bylo totiž prokázáno, že procenta využití nebo recyklace OEEZ, která vstoupila do režimů sběru odpadu, jsou ve vyjádření podle hmotnosti obvykle vyšší.

V akčním plánu EU pro oběhové hospodářství se Komise zavázala podporovat rozvoj evropských norem pro materiálově účinnou recyklaci OEEZ, dále recyklaci odpadových baterií a dalších komplexních výrobků na konci životnosti, aby se zvýšila recyklace kritických surovin. Má se za to, že tento přístup je pragmatičtější než stanovení závazných recyklačních cílů založených na výstupech.

4.3. Závěr

Na základě provedeného hodnocení přijímá Komise závěr, že neexistují žádné dostatečné důvody pro náhradu metody výpočtu dosažení cílů využití založené na vstupech metodou stanovení cílů na základě produktů a materiálů získaných po využití, recyklaci a přípravě k opětovnému použití (přístup založený na výstupech).

⁷ Dokument technických specifikací WEEELABEX a evropská norma EN 50625-1 Sběr, logistika a požadavky na zpracování OEEZ- část 1 a TS 50625-3-1 -- část3-1.S